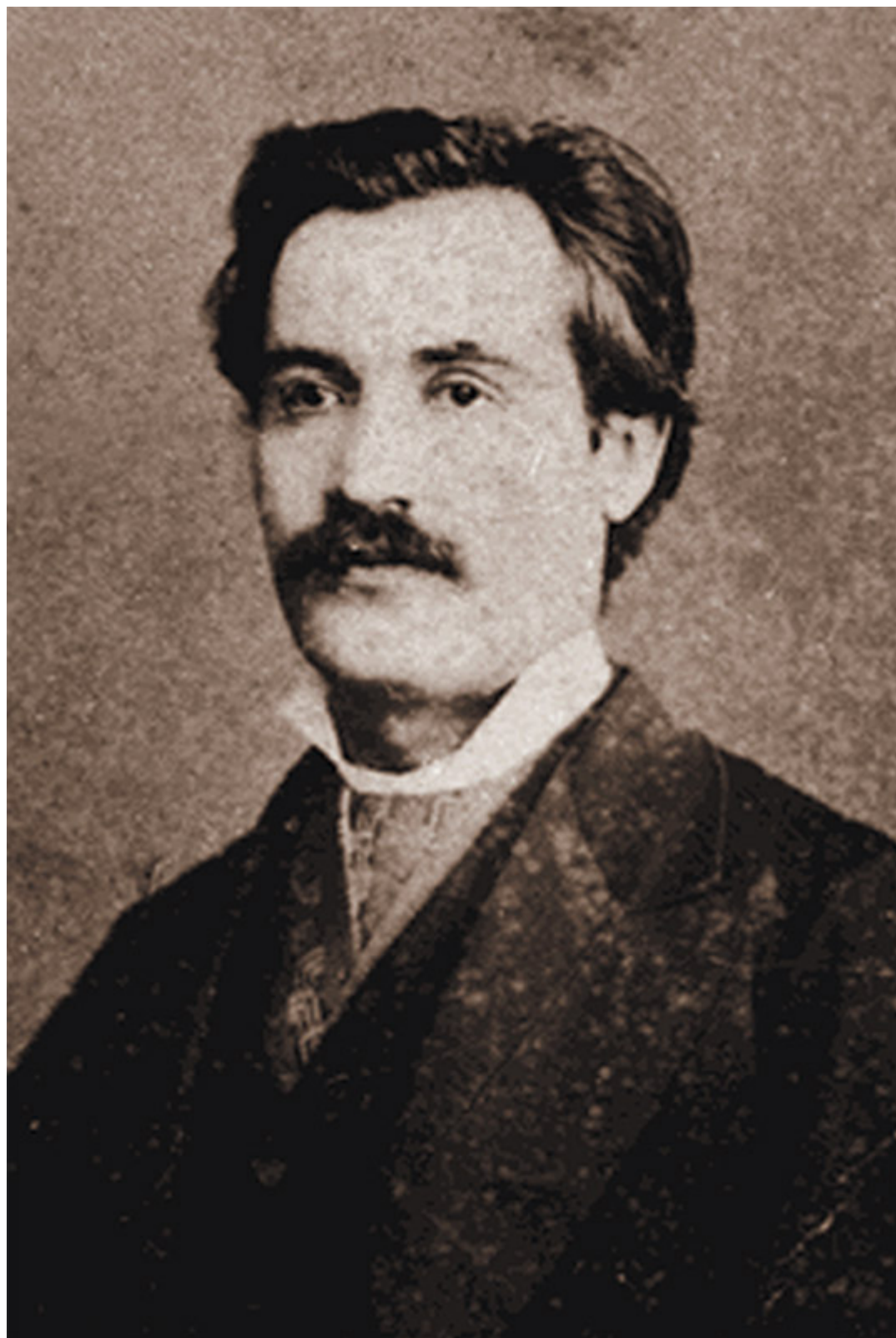

**[„DE MAI MULTE ORI AM
OBSERVAT...”] – de Mihai
Eminescu [11 august 1882]**

De mai multe ori am observat tendința foilor grecești de-a tăgădui existența până și a acelor resturi de populațiune traco – romană care-n evul mediu, mult mai răspândită decât astăzi, își întindea insulele sale etnice în toate teritoriile împărăției Răsăritului.

În adevăr Peninsula Balcanică era în anticitate o peninsulă tracică și numai vârful ei extrem era populat de greci. În comediile lui Aristofan – în Paserile de ex. – intră în scenă un zeu tracic și o dovadă că încă în vremile acelea grecii nu cunoșteau limba populației autohtone a peninsulei e că acest zeu pronunță sunete fără de nici un înțeles. Asemenea e știut azi că dacii erau traci care trecuseră Dunărea două sute de ani înaintea vremii lui Traian și că statul lor, în momentul în care l-au subjugat Imperiul, nu avea decât vârsta de douăzeci de decenii. În contact cu romanii populațiunile tracice – cele mai vechi după Herodot, deci autohtonii Peninsulei Balcanice – s-au romanizat, au devenit români. Spre a întrebuița un termen din chimie, traciile Peninsulei și cei din Dacia erau izomorfi cu romanii și s-au contopit pretutindenea în popor românesc, care-n evul mediu era mult mai numeros decât azi, după cum ne dovedesc o sumă de izvoare. Filip II și Alexandru cel Mare au fost traci. E prea adevărat că acesta cucerind țările Asiei și ale Africei grecii i s-au substituit pretutindenea, dar tot ei li s-au substituit și romanilor în împărăția Răsăritului, încât calitatea grecilor de-a escamota în folosul lor cuceriri făcute de alții și de-a intra pe furiș în moștenirea istorică a altor popoare este proverbială. Oare în România nu ne-am pomenit într-o bună dimineață cu sute de moșii mănăstirești escamotate prin subreptiuni testamentare și-n secolul trecut România nu părea o țară aproape grecească?

Ca dovadă a acelei tendențe de tăgăduire lăsăm să urmeze un articol din „Messenger d'athenes” privitor la românii din Macedonia, scris cu ocazia unei pretinse misiuni a d-lui Pencovici și a unui pretins raport al său.

Iată ce zice foaia din Atena:

Am aruncat o privire asupra raportului unui d. Pencovici trimis de guvernul român pentru a inspecta școalele pe cari guvernul din București le-a stabilit cu mari cheltuieli în Macedonia. Acest inspector surd și miop n-a văzut decât români și câțiva bulgari în patria lui Alexandru cel Mare. Nu există un singur grec, cu toate astea ideea greacă e dominantă, pentru c-au îmbrățișat-o românii.

E vorba acum de-a readuce aceste oi rătăcite la turma naționalității române. Aceasta este fără nici o îndoială opera pe care o urmărește propaganda cu mai multă ardoare decât succes și al cărei pontif e d. Urechia.

Se 'nțelege că elementul grec a dispărut cu totul din Macedonia. E drept că se vorbește grecește, dar numai pentru că grecii dispun de biserică și de școală. Ar fi de ajuns să se închiză aceste școli și aceste biserici pentru a reduce la nimic elementul grec și a-l vedea contopit și absorbit de elementul român, care constituie fondul populațiunii macedonene.

Pentru d. Pencovici elementul grec, care e elementul indigen, nu are dreptul de-a exista în țara sa natală sau nu trebuie să existe decât pentru a augmenta, prin superioritatea civilizației lui, prestigiul și gloria numelui român. Nu e destul pentru cea mai veche și mai ilustră din rasele europene?

Loc tinerilor, va striga desigur d. Pencovici. Viitorul e al lor. Cât despre acele rase vechi cari au creat lumea după asemănarea lor, turnând-o oarecum în forma civilizațiunii lor, trebuie să dispară ca acele vechi triburi ale lumii nouă cari n-au lăsat în urmă-le nici o urmă de existență.

S-ar părea că numai pentru a face 'n ciuda visătorilor de la Dunărea de Jos grecii nu vor să fie absorbiți de coloniile de cuțovlahi stabilite în mijlocul lor. Cată îndealtmintrelea să

fiu drepti față cu spiritul ce animă aceste colonii. Nu numai că n-au avut niciodată de gând să constituie un grup etnic independent, dar totdeauna s-au asimilat puțin câte puțin cu grecii, ale căror aspirațiuni naționale le împărtășesc. Ceea ce d. Pencovici constată c-o tristețe în stare de a stoarce lacrimi tuturor patrioților români.

Tot aceasta am constatat-o și noi adeseori înaintea lui, înaintea tuturor acestor apostoli ai urei, acestor misionari ai discordiei pe cari bunii noștri frați de la Dunărea de Jos i-au dezlănțuit asupra patrioticelor noastre populațiuni din Macedonia. Fac un trist oficiu, o rea faptă. Națiunile ce vor cucerirea orientului le sunt mulțumitoare. N-avem decât să citim, pentru a ne convinge, articolele de laudă pe cari foile austriace și cele panslaviste le consacră din când în când propagandei române în țările de limbă greacă.

Prin acțiunea timpului, prin comunitate de interese și afinitate de rasă, colonii romani, iar nu românii stabiliți în Macedonia, s-au contopit și asimilat cu grecii, elementul autohton al țării, după ce aceste țări au fost cucerite de romani. Cu toate acestea ei au continuat a vorbi un patois care s-apropie mult mai mult de limba provensală decât de cea română, ceea ce dovedește într-un mod victorios că cuțovlahii, de rasă greco – latină, veniți din Occident, nu sunt deloc, precum se pretinde în București, coloni veniți de pe malurile Dunării. Numai dacă românii s-ar pretinde moștenitori ai vechilor romani – ceea ce-ar fi absurd, de vreme ce marile națiuni neolatine ale Occidentului au mai mare drept la aceasta – ar putea să pretinză drepturi de proiecție asupra cuțovlahilor din Imperiul otoman. Francezii, italienii și spaniolii ar fi mult mai întemeiați să pretindă protectoratul acesta, pentru că acel patois pe care-l vorbesc preținșii compatrioți ai d-lui Urechia se apropie, precum am zis, mult mai mult de diferitele idiome ce se vorbesc până azi la ei decât de limba română. Ca sprijin al celor ce zicem e de ajuns a spune că d. Pencovici și toți compatrioții săi nu se pot

înțelege cu cuțovlahii decât prin interpret.

Își fac iluzii la București când și 'nchipuie că prin emisari și institutori români vor separa pe cuțovlahi de naționalitatea greacă. Admițând chiar cu d. Pencovici că-n Macedonia nu sunt decât români grecizați, e sigur că aceștia, mândri cum sunt de numele de grec, nu se vor lăsa duși de intriganți pe o cale care – ar izbuti fatalmente la lupte intestinale cu grecii, pe cari pururea i-au considerat ca pe singurii lor compatrioți. Dacă aceste lupte ar veni, ceea ce nu credem, ele n-ar ajuta decât inamicilor declarați ai grecilor și ai românilor. Oare asta se caută în București? D-nii Urechia și compania, cari poartă ură numelui grec, cari recomandă trimișilor lor de război civil, precum am demonstrat-o, cea mai mare animozitate contra grecilor, au intrat cu îndrăzneală pe această cale. Dacă s-ar realiza vreodinioară odioasele lor proiecte se va putea zice cu poetul italian: *Messena piange, Sparta non ride.*

Puținul succes ce l-a obținut d. Dimitrie Brătianu pe lângă cuțovlahii de lângă Olimp, nedezrădăcinata lor alipire, când au fost lucrați de-o sumă de agenți trimiși din București și Constantinopol cu instrucții de-ale fostului ministru al României pe lângă Înalta Poartă, patriotecele lor protestări față cu intrigile acestor agenți, pe cari i-au alungat cu lovituri de picior, ar fi trebuit să deschiză ochii ultrapatrioților din București, cari dau încă crezare minciunilor îndrăznețe ale unui Mărgărit și raporturilor nesăbuite ale unui Pencovici. După Margaritis și alți oameni ejusdem farinae locuitorii Olimpului ar fi trebuit să se ridice în masă la apropierea trupelor grecești, pentru a afirma naționalitatea lor română fie chiar vărsându-și sângele. La apropierea trupelor noastre ei au mers în masă spre întâmpinare și și-au plecat stindardul, ceea ce pentru ei era un semn invederat de supunere națională. Acestea erau sentimentele acestor români pe cari d. Brătianu întreprinsese, într-un voiaj ce l-a făcut anume la Londra și la Paris, de a-i

reprezenta ca inamici incarnați ai naționalității grecești. Cei din Macedonia nu se vor purta altfel în ziua în care vor vedea desfășurându-se în mijlocul lor mândrele noastre colori naționale.

Nu vom insista asupra opiniilor politice din articolul de mai sus, ci vom releva numai erorile istorice și filologice.

Deja Theophylact, sub anul 579, și Theophan sub același an pomenesc de români în oastea trimisă în contra avarilor; sub anul 976 Cedrenus povestește că între Prespa și Castoria călători români au ucis pe David, fratele țarului bulgar Simeon. De aci înainte existența românilor balcanici nu mai e tăgăduită de nimeni. Anna Comnena [î]i citează în jumătatea a doua a secolului al Xi-lea lângă Exeva. În jumătatea a doua a secolului al doisprezecelea călătorul evreu Benjamin de Tudela [î]i găsește în munții Tesaliei, nesupuși de nimeni, cu totul neatârnați și o spaimă a grecilor. Nicetas Choniates în fine numește munții Tesaliei Valahia Mare. În toată suta a treisprezecea numirea veche de Tesalia ieșise din uz și se 'ntrebuința numai numirea de Valahia. George Acropolita, G. Phrantzes, catalanul Ramon de Muntaner, Henry de Valenciennes, apoi chiar hrisoavele împăraților bizantini numesc țara Vlahia Mare, Blaquie la Grant. Etolia și Acarnania se numesc Vlahia Mică (Phrantzes), partea de sudost a Epirului, vechea Dolopie, se numea Vlahia Superioară.

Teodor Angelos Comnenos Ducă domnește în suta a Xiii-a peste Epir, Tesalia, Albania și Macedonia, cari toate la un loc se numesc Vlahia, atât de cătră scriitorii bizantini cât și de cei occidentali.

Departe dar de-a fi numai o mână de coloni romani, românii erau în evul mediu unul din popoarele cele mai numeroase ale Peninsulei, după toată probabilitatea traci romanizați, ca și cei din Dacia. Rolul cel mai însemnat [î]l joacă sub asanizi, dintre cari Ioanițiu, în răspunsul dat papei Inocențiu III, se declară a fi el, împreună cu poporul, de origine romană,

mulțumind papei că l-a adus la această cunoștință. Poporul românesc al Peninsulei a fost așadar absorbit de greci și de bulgari și din el n-au rămas decât aceste puține fragmente ce le vedem azi, dar despre cari nu e nici o îndoială că ei sunt autohtoni, și grecii – coloni ce locuiesc între ei. Nici nu se poate altfel, de vreme ce grecii sunt pretutindenea coloni, în Asia Mică, pe țărmii Mării Negre și-n alte locuri.

Cât despre limba macedoromânilor, e azi un adevăr cunoscut de toți că e numai un dialect al limbei dacoromâne și că n-are a face deloc cu limbile neolatine ale Occidentului. Studiile recente ale lui Miklosich au dovedit-o cu toată evidența. Atât dialectul din Istria cât și cel macedoromân sunt varietăți a limbei dacoromâne, cu mici deosebiri fonologice și cu mari și hotărâtoare asemănări.

Ne rămâne numai să admirăm ignoranța grecilor moderni în privirea istoriei și etnografiei unor țări asupra cărora pretind a avea drepturi.

Dacă se află români în Macedonia cari vor redeșteptarea poporului lor și readucerea lui la conștiința națională ei au cuvânt să lucreze în acest sens și nu injuriile foilor grecești [î]i vor opri. În mozaicul de popoare orientale credem că e loc și pentru români și că nu există nici o necesitate ca ei să fie anexați la Grecia. Gazete însă cari combat un raport ce nu există, a unei misiuni ce n-a fost trimisă, luând de sprijin fantaziile etnocratice ale d-lui Papparigopolu în locul adevărului etnologic aievea și făcând analogii filologice din lună dovedesc pe de o parte o deplină ignoranță în materia ce-o tratează, pe de alta că o rea cauză susțin daca, în favorul ei, au nevoie de-a înainta neadevăruri.

MIHAI EMINESCU

OPERA POLITICA

1882-1883, 1888-1889

„TIMPUL”, „ROMÂNIA LIBERĂ”, „FÂNTÂNA BLANDUZIEI”

EDIȚIE CRITICĂ ÎNTEMEIATĂ DE P E R P E S S I C I U S

EDIȚIE CRITICĂ ÎNGRIJITĂ DE MUZEUL LITERATURII ROMÂNE

Coordonator DIMITRIE VATAMANIUC

Editura Academiei RSR, 1985-1989

Vol XIII

Mihai-Eminescu.Ro